

Edukacyjny walor „Słowników Społecznych”

W. Pasierbek, B. Szlachta (red.), Seria: „Słowniki Społeczne”, Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie, Kraków 2020–2026.

<https://slownikispoleczne.ignatianum.edu.pl/>

Z inicjatywy dr. Wita Pasierbka i prof. dr. hab. Bogdana Szlachty w roku 2020 opublikowano w Wydawnictwie Naukowym Akademii Ignatianum w Krakowie pierwsze tomy serii naukowej zatytułowanej „Słowniki Społeczne”. Dotąd ukazało się osiem tomów: *Pedagogika religii, Polityki publiczne, Etyka polityczna, Geopolityka, Przedsiębiorczość, Wielokulturowość, Globalizacja i współzależność* oraz *Studia kulturowe*. Na etapie przygotowywania do publikacji końcem 2023 roku są następujące tomy: *Bezpieczeństwo publiczne, Spory moralne, Polityka historyczna* oraz *Humanistyka współczesna*. Planowane jest w sumie wydanie 24 tomów. Jak podkreślają inicjatorzy projektu, ma on przybliżyć różnym grupom społecznym dorobek polskich uczonych w szczególnie aktualnych zakresach nauk humanistycznych i społecznych. Wartość opisanego przedsięwzięcia tkwi również w fakcie, że dorobek ten przybliżany jest szerszej społeczności uczonych, ponieważ wymienione publikacje równocześnie publikowane są w językach polskim i angielskim.

1. CHARAKTERYSTYKA SŁOWNIKÓW

Podejmowane w poszczególnych tomach zagadnienia zmiernają do objaśniania egzystencji człowieka żyjącego i funkcjonującego w uwarunkowaniach życia społecznego. W świetle tych uwarunkowań autorzy artykułów poszukują właściwego klucza, który umożliwi interpretację istniejącej sytuacji społecznej oraz zachodzących w niej zmian. W zakresie poszczególnych opisów na uwagę zasługuje interpretacja analizowanych zjawisk w świetle katolickiej nauki społecznej, bo – jak zauważają redaktorzy serii – „nie sposób pominąć

dwudziestowiekowej spuścizny i bogactwa chrześcijaństwa” dającej „wgląd w trudne niekiedy zagadnienia współczesności dokonywany z perspektywy katolickiej”. To ujęcie pod żadnym pozorem nie zakłada, że katolicka nauka społeczna podaje jedyne możliwe do przyjęcia rozwiązanie analizowanej kwestii. Jego nadrzędnym celem jest uświadomienie czytelnikowi stanowiska, jakie w danej kwestii przyjmuje Kościół katolicki.

Niepodważalnym walorem tak konstruowanej struktury słowników jest to, że ich monotematyczność umożliwia wieloaspektowe i szerokie ukazywanie podjętych zagadnień, poczynając od przybliżania ich genezy, wpływów różnych myślicieli na sposoby rozumienia i wyjaśniania poszczególnych problemów, współzależność od innych dyscyplin nauki czy – wreszcie – prezentowanie nowych prądów i tendencji rozwojowych. Wszystko to sprawia, że uniknięto wielu uogólnień i skrótów myślowych, jakie z konieczności pojawiają się choćby w prezentacjach encyklopedycznych. Przedłożona struktura treściowa dotąd opublikowanych tomów serii „Słowniki Społeczne” obowiązuje także autorów pracujących nad kolejnymi tomami.

2. CELE SŁOWNIKÓW

Przedstawione zamierzenia znajdują uszczegółowienie w kolejnych tomach serii. I tak wiodącą ideą pierwszego jej tomu *Pedagogika religii* uczyniono opis wpisującego się w refleksję naukową prowadzoną przez przedstawicieli nauk o wychowaniu (pedagogicznych) nurtu opisującego udział i znaczenie religii w rozwoju człowieka. Podjęto też próby opisania ujęć pedagogiki religii w judaizmie, islamie i chrześcijaństwie. Temu ostatniemu poświęcono najwięcej uwagi ze względu na to, że sam termin ma swe korzenie w chrześcijaństwie. W miarę szeroko opisano też formy, którymi chrześcijaństwo inspirowało procesy edukacyjno-wychowawcze (rozwój człowieczeństwa) do postrzegania sensu życia w świetle transcendentnego przesłania Bożego orędzia o godności człowieka. Podane wyjaśnienia wielorakich wątków natury filozoficznej, antropologicznej, socjologicznej, psychologicznej czy teologicznej, które pojawiają się w ludzkim życiu, uwypukliły interdyscyplinarność zagadnień stanowiących przedmiot badań pedagogiki religii.

W podobnym duchu przedstawiony został dorobek polskich naukowców pochyłających się nad kwestiami polityki publicznej, a więc sposobami rozwiązywania problemów zbiorowych (publicznych). W tomie przedstawiono złożoność terminu „polityka społeczna”, co w konsekwencji domagało się interdyscyplinarnego spojrzenia na samo określenie „polityka”. Autorzy publikowanych w tomie artykułów przybliżają zakres badań nad tą rzeczywistością w Polsce oraz opisują problemy polityki społecznej, prezentując szeroką paletę różnych sposobów rozumienia istoty polityki społecznej.

W kolejnym tomie serii podjęta została tematyka etyki politycznej wpisującej się w takie zagadnienia jak: dobro wspólne, sprawiedliwość, wolność, równość, ekologia czy prawa kulturowe. Poszczególne artykuły mają za zadanie z różnych perspektyw ukazywać objaśnienia rozmaitych dyscyplin nauki, rozumienie społecznej natury człowieka i fundamentów jego zachowań moralnych. Mając przed oczyma tak nakreślone cele, autorzy tomu, korzystając z dorobku nauk humanistycznych i społecznych – takich jak na przykład historia, teologia, politologia, socjologia – przedstawili najważniejsze pojęcia i wartości występujące w dyskursie oraz ich znaczenie dla życia społecznego. Prowadzony dyskurs nie zakłada jednak nowego systemu etycznego dla życia politycznego. W przedłożonej propozycji chodzi raczej o opis i analizę konkretnych zagadnień po to, aby podjąć nad nimi dyskusję i przedstawić propozycje możliwych rozwiązań zarówno natury teoretycznej, jak też ich praktycznych rozwiązań widocznych w przyjętych działaniach.

3. SŁOWNIKI DLA EDUKACJI

Adresatami serii są przede wszystkim środowiska akademickie i to zarówno wykładowców, jak też studentów. Pierwsi mogą podejmować dyskusję z autorami poszczególnych artykułów i dzielić się z innymi własnymi przemyśleniami, wątpliwościami czy sugestiami. Ponadto poszczególne teksty mogą inspirować ludzi nauki do dalszych badań nad szczegółowymi sprawami człowieka żyjącego w wielorako uwarunkowanym świecie. Drugi natomiast otrzymują możliwość poszerzenia własnych horyzontów myślenia o poruszanych kwestiach, a nadto korzystania z przywoływanego materiału

źródłowego oraz jego opracowań. Inną grupą zainteresowaną słownikami może być młodzież przygotowująca się do podjęcia studiów wyższych. W poszczególnych tomach będzie mogła odnaleźć specyfikę spraw, które w toku studiów pragnie zgłębić. Oczywiście jest przy tym też i to, że nie znajdzie w nich jednoznacznej recepty, które zaspokoją indywidualne potrzeby.

W końcu można wyrazić nadzieję, że opublikowane już słowniki oraz te ukazujące się w kolejnych latach będą przyczyniać się do poszerzania perspektyw ludzkiego patrzenia na życie w konkretnych jego uwarunkowaniach.

Zbigniew Marek

<http://orcid.org/0000-0002-4580-1819>
Akademia Ignatianum w Krakowie
zmarek23@gmail.com

DOI: 10.35765/HP.2458